

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

© Чухрасва Н.М., 2015

Інноваційний розвиток підприємства залежить від факторів інтрагенної та екстрагенної, по відношенню до менеджменту, природи. І, як засвідчує аналіз наукового доробку з проблематики інновацій, екстрагенні фактори для забезпечення інноваційного розвитку підприємства часто є вирішальними: прийняття необхідних законодавчих актів, що стимулюють інвестування в інновації, пряме бюджетне фінансування пріоритетних інноваційних проектів, фінансова підтримка сектору НДДКР, створення центрів трансферу технологій тощо. Саме цей факт є причиною посиленої уваги до проблеми інноваційного розвитку підприємств з позиції макроекономіки та державного регулювання.

І, як наслідок, розглядаючи проблему забезпечення інноваційного розвитку з позиції підприємства, науковці по-різному визначають місце менеджменту підприємства в інноваційному процесі.

Аналіз наукових джерел засвідчує існування переліку термінів, застосовуваних для обґрунтування здатності підприємства до інноваційного розвитку, в тому числі такі, як «інноваційний потенціал», «потенціал інноваційного розвитку», «науково-технічний потенціал організації», «потенціал інновацій», «ресурсне забезпечення інноваційної діяльності», «інфраструктурне забезпечення інновацій», «інформаційне забезпечення інноваційного розвитку» і «креативний потенціал». Виявлено, що інноваційний потенціал часто ототожнюють з сукупністю ресурсів підприємства, придатних для використання в цілях його інноваційного розвитку. На такій позиції стоїть С.В.Юрін [6], який протиставляє інноваційному потенціалу як вже накопиченим (внутрішнім) ресурсам іншу категорію – «ресурсне забезпечення інноваційного розвитку», під яким розуміється сукупна потреба в ресурсах незалежно від факту наявності їх у підприємства. Дослідник наголошує на перевагах використання терміну «забезпечення», оскільки в процесі інноваційного розвитку підприємству доцільно орієнтуватись на поставлені визначені та обґрунтовані інноваційні цілі і формувати для їх досягнення систему необхідних ресурсів, а не обмежуватись накопиченим потенціалом.

За результатами аналізу сучасних наукових досліджень сформовано такі підходи до розуміння ресурсного забезпечення інноваційного розвитку підприємства:

- *Фінансовий*. Прибічники даного підходу ототожнюють ресурсне забезпечення з фінансовим. Так, зокрема, російський дослідник В. В. Платонов [3] під ресурсним забезпеченням інноваційних проектів розуміє використання тієї або іншої форми фінансування: венчурного, бюджетного, банківських кредитів, внутрішніх фінансових ресурсів корпорацій та ін. Вважається, що інвестиційні механізми інвестування як свій складовий елемент включають трансформацію фінансових ресурсів у реальні ресурси. Наукові пошуки в рамках цього підходу спрямовані здебільшого на вирішення специфічних форм фінансування інновацій, визначення умов їх найкращого застосування, оцінювання ефективності інвестування в інновації та аналіз ризиків венчурних інвесторів;

- *Підприємницький*. Ресурсне забезпечення розглядається у нерозривній єдності з організаційними формами впровадження інновацій, яких виділяють дві: внутрішнє (внутрішньофірмове) підприємництво і зовнішнє підприємництво (зовнішній венчур, спін-оф) [10]. Підприємницький підхід акцентує увагу на організаційних механізмах, що забезпечують генерування інноваційних ідей, їх ефективний скринінг та прискорену реалізацію. В контексті підприємницького погляду на ресурсне забезпечення інноваційного розвитку види, джерела, обсяги використовуваних ресурсів є похідними від організаційної форми впровадження інновацій. При цьому надзвичайно важливою є роль лідера-підприємця: його талант, вміння об'єднати інноваторів-однодумців в єдину команду.

В роботах Дж.Тіммонса та С.Спінеллі [15] досліджуються сучасні інноваційні старт-апи і відзначається першочерговість формування такого ресурсу, як підприємницька команда, і відносно меншу важливість фінансового забезпечення.

- *Інформаційний*. Ресурсне забезпечення діяльності сучасних підприємств взагалі та їх інноваційного розвитку, зокрема, є надзвичайно складним і включає визначення потреби в різних видах ресурсів, планування їх надходження на підприємство, облік складських запасів, гнучке корегування ресурсних

потреб з огляду на зміну ринкової кон'юнктури та контрактних обсягів замовлень, моніторинг ринкової пропозиції ресурсів та цін на них тощо. Тому розробляються сучасні інформаційні системи автоматизації процесів ресурсного забезпечення підприємства – системи ERP⁸, що функціонально доповнюються CRM і PLM програмними пакетами (сфера застосування CRM-систем окреслюється рамками зовнішніх взаємин і фронту-офісу підприємства, і PLM — інтелектуальною власністю). Сьогодні питання видів, форм, ієрархій і класифікацій ресурсів посилено дискутуються саме в рамках інформаційного підходу з метою більш точного визначення об'єктів менеджменту та обліку і послідуочого вдосконалення управління підприємством на основі автоматизованих (комп'ютеризованих) інформаційних систем;

- *Знаннєвий*. Здатність до інноваційного розвитку обумовлюється найважливішим ресурсом – знаннями, які, в свою чергу, можуть бути як неформалізованими, так і формалізованими у результатах фундаментальних і прикладних досліджень, а також мати певну матеріальну форму та ринкову вартість у вигляді патентів та ліцензій. Прибічники даного наукового підходу вбачають у знаннях своєрідний метаресурс інноваційної діяльності, базисну умову, що надає розвитку підприємства характеристики інноваційності. Важлива, в плані ресурсного забезпечення, особливість полягає в тому, що інноваційна діяльність підприємства сама генерує знаннєві ресурси, які є необхідною складовою процесу її відтворення. Акцент на ендогенні ресурси розвитку підприємства прослідковується у працях послідовників ресурсного підходу в теорії стратегічного управління [16, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 4].

Погляди на ресурсне забезпечення інноваційного розвитку як на процес, що охоплює певні етапи і передбачає реалізацію управлінських функцій на рівні прикладних процедур, в працях різних дослідників є змістовно подібними. Як правило, виділяються етапи оцінювання ресурсних потреб, визначення джерел надходження необхідних ресурсів і послідуочого контролю за процесом їх використання [1]. Так М.А.Французова [2] розуміє ресурсне забезпечення діяльності організації як комплексний процес мобілізації, накопичення, розподілу ресурсів, а також здійснення планування, контролю, моніторингу і інших процедур, спрямованих на ефективне і раціональне використання ресурсів і зниження ризиків в діяльності організації. Д.А.Шевчук [5] виділяє такі процеси ресурсного забезпечення: визначення ресурсних потреб, мобілізація ресурсів (передбачає оцінку і закріплення джерел надходження капіталу), складання і виконання бюджету, який може стосуватися не лише грошових коштів, але і запасів, основних фондів, продажу продукції тощо.

На нашу думку, важливо звернути увагу на процес трансформації форм ресурсів для забезпечення інноваційного розвитку у відповідності з пріоритетністю фінансової, матеріальної та нематеріальної форми ресурсів на різних етапах інноваційного процесу. Механізм ресурсної трансформації відбувається в рамках інноваційного потенціалу, який являє собою систему ресурсів інноваційного розвитку, що взаємодіють між собою. Відповідно, такий процес, як формування інноваційного потенціалу, має бути іманентною складовою ресурсного забезпечення інноваційного розвитку.

Висновки. Вивчення, систематизація та узагальнення досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених щодо ресурсного забезпечення інноваційного розвитку суб'єктів господарювання дозволили говорити про те, що важливим результатом процесу забезпечення інноваційного розвитку є ресурсне забезпечення, що охоплює обґрунтування ресурсних потреб, визначення джерел ресурсів і мобілізацію ресурсів, формування інноваційного потенціалу.

1. Довбий И.П. Концепция ресурсного обеспечения инвестиционно- инновационных процессов региона / И.П. Довбий, О.А. Амирова // «Российское предпринимательство» № 9 (231) за 2013 год, стр. 10-15 / creativeconomy.ru/articles/28779/

2. М.А. Французова, Сущность ресурсного обеспечения деятельности организации // Транспортное дело России №03 (2008). morvesti.ru/archive/tdr/element.php?IBLOCK_ID=66&SECTION_ID=1352&ELEMENT_ID=2991

3. Платонов В. В. Стратегия ресурсного обеспечения инновационной деятельности. Монография. - СПб.: издательство СПбГУЭФ, 1999. - 172 с.

4. Чулок А.А. Анализ показателей эффективности инноваций на микро- и макроуровне // Инновации - № 5 (72). - 2004. – С. 27-35

⁸ Enterprise Resources Planning - Планування Ресурсів Підприємства

5. Шевчук Д.А. Корпоративные финансы. / Д.А.Шевчук. – М.: ГроссМедиа: РОСБУХ, 2008
6. Юрин С.В. Ресурсное обеспечение национальной инновационной системы / С.В. Юрин // «Креативная экономика». – 2010. – № 7 (43). – С. 28-33.
7. Ямпольская Д., Зонис М. Менеджмент. М.: «Эксмо-Пресс», 2010.-359 с.
8. Barney, J. Firm Resources and Sustained Competitive Advantage, *Journal of Management*, 1991, 17, 99-120. [Електронний ресурс] - Режим доступу: [bus8020kelly.alliant.wikispaces.net /file/view/Firm+Resources+and+Sustained+Competitive+Advantage.pdf](http://bus8020kelly.alliant.wikispaces.net/file/view/Firm+Resources+and+Sustained+Competitive+Advantage.pdf)
9. Barney, J. Resource-based theories of competitive advantage: A ten-year retrospective on the resource-based view. *Journal of Management*, 2001, 27, 643-650.
10. Granstrand O., Alange S. The Evolution of corporate entrepreneurship in Swedish industry – was Schumpeter wrong? // *Journal of Evolutionary Economics*. 1995, 5, pp. 133-156
11. Grant, R. A resource-based perspective of competitive advantage. *California Management Review*, 1991, 33, 114-135.
12. Grant, R. The Knowledge-Based View of the Firm. In Choo and Bontis (Eds.) *The Strategic Management of Intellectual Capital and Organizational Knowledge*, New York: Oxford University Press, 2002, 133-148.
13. Homeland Gary, Prahalad С.К., "Strategic Intent", *Harvard Business Review*, May-June 1989 (перевод на рус. Гэри Хэмел и К. К. Прахалад Стратегические намерения. mgt-edu.ru/14-21.php)
14. Rumelt R. P. *Towards a Strategic Theory of the Firm // Competitive Strategic Management / Ed. by R. B. Lamb. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1984. P. 556–570.*
15. Timmons J. A. *New venture creation: entrepreneurship for the 21st century / Jeffrey A. Timmons, Stephen Spinelli. – McGraw-Hill/Irwin, 2004. – 700 p.*
16. Wernerfelt B. «A Resource Based View of the Firm» / Birger Wernerfelt. *Strategic Management Journal* 5, no. 2 (1984): 171-180.